CIRCULAIR EN HOOGWAARDIG

Tekst Kees de Vries, beeld Gerard van Beek

De circulaire gevel is 'geklikt' waarbij de bakstenen na demontage gemakkelijk hergebruikt kunnen worden. Het gebouw heeft vanuit elke hoek een andere beleving. De afwezigheid van een voeg versterkt de kleur van de baksteen.

In Ten Boer ten oosten van de stad Groningen realiseerden TWA architecten en Geveke Bouw in opdracht van woningstichting Wierden en Borgen vijftien appartementen voor jongvolwassenen. De gevel is een verwijzing naar de Groningse baksteenarchitectuur. Echter, in een modern jasje: niet gemetseld maar geklikt en passend bij de duurzaamheidsambities van de opdrachtgever.

In het centrum van Ten Boer is met de nieuwbouw van vijftien appartementen een mooie toevoeging gerealiseerd voor de sociale huur voor jongvolwassenen (23-34 jaar). De appartementen meten elk zo'n 61 m² met twee slaapkamers, een eigen berging en een terrasje of balkon. Er is een gemeenschappelijke ruimte op de begane grond. De massa van het gebouw is compact, bescheiden en speels gehouden met een subtiele horizontale geleding met daarin van elkaar verspringende gevelopeningen. Het ontwerp van Doeke van Wieren en Sandra Smits van TWA architecten verwijst naar de authentieke Groningse baksteenarchitectuur van eind 19e, begin 20e eeuw met expressieve vormen en ambachtelijk rood metselwerk.

Rood/Oranje

Groningse klei geeft warme rood-oranje bakstenen door het hoge ijzergehalte in de vette zeeklei, de aanwezigheid van ijzeroxide en een laag kalkgehalte. Het woongebouw manifesteert zich als een robuust, rood volume dat aansluit bij deze karakteristieke baksteenkleur. Alle gevelelementen zijn kleurtechnisch zorgvuldig op elkaar afgestemd en geven het gebouw samenhang terwijl de vormvariatie van de dakrand eenzijdigheid voorkomt: het gebouw heeft vanuit elke hoek een andere beleving. De entree markeert zich met onderscheidende kleur en materiaal.

Duurzaam

Opdrachtgever Wierden en Borgen richt zich in haar duurzaamheidsvisie op de pijlers energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit en verduurzaming van de eigen bedrijfsvoering.
De appartementen zijn allemaal gasloos en worden verwarmd met een gecombineerde luchtventilatiepomp. Het sedumdak is uitgerust met zonnepanelen. De gevel is volledig circulair waarbij de buitenmuren niet zijn gemetseld, maar geklikt. De keramische handvorm gevelstenen zijn droog op elkaar gestapeld, verbonden met rvs-klemmetjes en verankerd aan het betoncasco. Het systeem is circulair en kan op den duur weer gemakkelijk worden gedemonteerd en hergebruikt doordat de bakstenen niet verlijmd of gemetseld zijn.

Gevelaccenten

Op de website van de steenfabriek zegt architect Sandra Smits: "In het circulaire en remontabele droogstapelsysteem kun je nog steeds spelen met verbanden, speklagen en andere gevelaccenten. Je creëert een strak en monoliet beeld door het ontbreken van de voeg. Ik vind het een fraai en duurzaam alternatief voor het traditionele metselen. Wel is het zaak om voor het gewenste eindresultaat vroegtijdig in het project de detaillering zorgvuldig af te stemmen en voorafgaand aan de uitvoering instructies op de bouwplaats en verwerkingstraining te geven aan de verwerkers. Onze ervaringen zijn over het algemeen positief al is de toepassing van het product nog in ontwikkeling. Zo zochten we bij de eerste projecten nog naar de mogelijkheid om rollagen te maken. Het is goed om te merken dat de wensen vanuit de markt ook verder worden gebracht en geïntegreerd in het systeem. Het zou mooi zijn als er straks meer dan 10 mm dieptewerking mogelijk zou worden. Ook in het realiseren van onzichtbare dilataties is nog winst te behalen."

Bijna alle appartementen zijn uiteindelijk verhuurd aan nieuwe huurders die binding hebben met het dorp. Vijf appartementen zijn voorlopig beschikbaar gesteld als wisselwoning aan de Nationaal Coördinator Groningen om de bestaande gebouwenvoorraad in dit gebied aardbevingsbestendig te maken. Het nieuwe woongebouw in Ten Boer is dat vanzelfsprekend al. □

De Nederlandse bouwkeramische industrie heeft de Technology Roadmap Bouwkeramiek 2030 opgesteld om de energietransitie, stikstofreductie en circulaire economie in Nederland te helpen versnellen. Woongebouw Ten Boer raakt al deze drie doelstellingen.

